

Mobilnost mladih i nevladin sektor u okviru programa Erasmus+ na primjeru udruge Ocean Znanja

---

Suk, Branimir

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:507997>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-07**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ETNOLOGIJU I KULTURNU ANTROPOLOGIJU

Mobilnost mladih i nevladin sektor u okviru programa Erasmus+ na primjeru
udruge Ocean Znanja

Branimir Suk

Mentorica: dr. sc. Ivona Grgurinović

Zagreb, veljača 2021.

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad *Mobilnost mladih i nevladin sektor u okviru programa Erasmus+ na primjeru udruge Ocean Znanja* rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Branimir Suk

Zahvala

Rad je sagrađen na temelju kazivanja dragih ljudi s kojima sam surađivao ili još surađujem te želim od sveg srca zahvaliti Sari, Elizabeti, Nives i naravno Zrinki na vremenu koje su uložile i otvorenosti u intervjuima. Veliko hvala profesorici Grgurinović koja se upustila u ovu avanturu sa mnom. Najveća zahvala je Luciji koja je bila glas razuma, podrške i savjeta u ključnim momentima moga istraživačkog puta. Na kraju želim reći hvala odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju što mi je dao priliku da pišem rad vezan uz svoju udrugu.

Sadržaj

Sadržaj.....	3
1. Uvod	4
2. Metodologija	5
3. Udruga OCEAN ZNANJA i nevladin sektor.....	6
3.1. Rad s mladima	7
4. EVS i ERASMUS+ program	9
4.1. Za koga je EVS?	13
5. Mobilnost i volontiranje u konstrukciji „europskog“.....	16
6. Kazivanja volontera.....	19
6.1. Sarina priča	19
6.2. Europska Elizabeta.....	27
6.3. Nives - hrvatska međunarodna volonterka.....	31
7. Zaključak	34
8. Literatura.....	
Sažetak.....	
Summary.....	

1. UVOD

Diplomski rad predstavlja studiju slučaja u čijem su središtu iskustva volontera na programu mobilnosti Erasmus+ u udruzi “Ocean Znanja u Republici Hrvatskoj” (dalje u tekstu: Ocean Znanja). U Oceanu Znanja provodilo se više tipova mobilnosti koje je omogućavao ovaj program, a to su kratkoročne razmjene mladih, mobilnosti za osobe koje rade s mladima te volonterski projekti. Istraživački interes u ovom sam radu suzio na volonterske projekte u sklopu Europske volonterske službe (dalje u tekstu: EVS) koja je postojala unutar Erasmus+ programa zbog mogućnosti koje pružaju istraživanja dugotrajnog iskustva izmještenosti.

Ocean Znanja djeluje u sferi međunarodnog rada s mladima te se udruga u tom kontekstu definira kao “NGO” (eng. “non-governmental organization”), a u hrvatskom prijevodu skraćenica je “NVO” (nevladina organizacija). Singluma nevladin sektor iz naslova odnosi se na stariji naziv za civilno društvo, a on je još uvijek prisutan u engleskom jeziku kao “NGO sector” te se koristi u međunarodnom radu s mladima kojeg ću djelomično prikazati.

Etnografskim metodama nastojao sam istražiti na koje je sve načine jedan tip mobilnosti za mlade koji se odvijao unutar specifičnog konteksta udruge utjecao na pojedince. Pokušao sam smjestiti ta iskustva unutar teorijskog okvira etnologije, kulturne antropologije i srodnih znanosti te doprinijeti novim spoznajama u području u kojem nedostaje kvalitativno istraživanje pojedinačnog iskustva. Utjecaji koje sam želio istražiti obuhvaćaju različite aspekte, a koji zalaze u kategorije fizičkog, kognitivnog, emocionalnog, psihološkog, društvenog i sl. Pozicija i znanje etnologa ovdje su neminovno ograničeni interpretacijskim mogućnostima, stoga je naglasak stavljen upravo na osobne doživljaje, spoznaje i općenito subjektivne interpretacije o utjecajima koje su kazivači isticali. S obzirom da se istraživanje oslanja na „fizičku, emocionalnu i iskustvenu stvarnost kazivača“ (Čapo, Gulin Zrnić 2011:28), smatram da ono uvelike odražava fenomenološki pristup u etnografskom istraživanju.

Važan segment rada predstavlja pokušaj kontekstualizacije iskustva kazivača koji je iziskivao istraživanje strukturnih čimbenika koji su oblikovali tip mobilnosti u kojemu su kazivači sudjelovali, s pretpostavkom o specifičnosti uvjeta, praksi te ciljeva koji su u međugri. Erasmus+ program predstavlja širi institucionalni okvir ove mobilnosti, međutim volontiranje se odvija unutar udruge Ocean Znanja koja ima svoje specifične organizacijske elemente, prakse,

pedagoške pristupe mladima i dr. Također, ovaj je tip mobilnosti namijenjen isključivo mladima od 17.-30. godine iz zemalja Europske Unije i susjednih zemalja. Rad, stoga, predstavlja pokušaj razumijevanja odnosa strukturnih uvjeta koji prožimaju ovaj tip mobilnosti te iskustva koje su kazivači iskazali.

U konačnici, rad je višestruko potaknut i oblikovan mojim vlastitim iskustvima i pretpostavkama koje su iz njih proizašle te djelomično predstavlja rezultat autoetnografije i pokušaja konceptualiziranja vlastitih iskustava. Naime, sudjelovao sam na brojnim mobilnostima mladih unutar Erasmus+ programa i to u različitim ulogama; od voditelja skupine mladih na projektu, edukatora, facilitatora, projektnog koordinatora i dr. Bio sam dugoročni međunarodni volonter unutar EVS projekta u Njemačkoj te projektni koordinatorski volonter u Oceanu Znanja, ali i u njemačkoj organizaciji NaturKultur. Moje iskustvo obuhvaća i mentoriranje te superviziju volontera unutar EVS-a. Mjesto moje najdublje uronjenosti u teren jest zajednica koju predstavlja Ocean Znanja; jedan sam od njezinih osnivača i danas aktivno djelujem u ulozi mentora-volontera, a sada sam se našao i u novoj ulozi etnologa-insajdera. Tijekom istraživanja osvijestio sam i u kojoj je mjeri rad određen mojim djelovanjem u području rada s mladima (eng. “youth work”).

2. METODOLOGIJA

Navedena osobna iskustva uvelike su odredila ovaj istraživački rad te se tijekom njegove izrade neprekidno isticala moja višestruka iskustvena uronjenost na osobnoj i profesionalnoj razini; ponajviše jer sam aktivni akter u udruzi Ocean Znanja u kojoj kazivači koje istražujem volontiraju ili su volontirali te koja za mene predstavlja “domaći” teren, a potom i iskustvo mobilnosti unutar Erasmus+ programa u različitim oblicima i u različitim ulogama. Vlastito iskustvo, znanje i poznanstva omogućili su mi znatne prednosti u kreiranju etnografskog rada, počevši od dostupnosti kazivača te njihove otvorenosti i volje za suradnjom. Napravio sam četiri polustrukturirana intervjua u kojima sam htio prikupiti iskustva međunarodnih volontera (Sara, Elizabeta i Nives¹), te glavne osobe u Oceanu Znanja zadužene za volonterske programe i odnos s volonterima općenito – Zrinka Suk. U tome sam se vodio stavom o posebnosti etnografije zbog „davanja više kontrole mladim ljudima nad vlastitim narativima“ o sudjelovanju u različitim

---

¹ Sve su kazivačice pristale da ih u radu oslovljavam imenom

okruženjima, što je prema Banaji i suradnicima prednost „u okvirima etike, glasa i moći“ (Banaji, Mejias i de la Pava Velez 2019:98-99). Temeljni izazov bio mi je kako analitički pristupiti svom iskustvu i prethodno stečenim saznanjima, potom ih konceptualizirati u antropološko znanje te općenito sagledati vlastito iskustvo i pretpostavke kroz novu prizmu etnologa-istraživača. Kao već sada standardno istaknut izazov etnologa-insajdera, nametnula se potreba za “defamilijarizacijom” vlastitog i bliskog (Gulin Zrnić 2005:180), što je uključivalo izrazitu refleksivnost nad meni bliskim i svakodnevnim praksama te pojavama kako bih doprinio osvještavanju o njihovoj potencijalnoj znanstvenoj relevantnosti ili kako mi ne bi promakao značaj meni uobičajenog i nevidljivog. Činio sam to kontinuiranim propitivanjem osobnih iskustava, sustavnom usporedbom s kazivanjima volontera te uvelike proširivanjem teorijskih znanja i metodoloških mogućnosti kroz literaturu srodnih humanističkih znanosti koje se bave fenomenom volontiranja i rada s mladima. Ovo je istraživanje, stoga, za mene predstavljalo vrlo otvoren proces u kojem je redovito bio prisutan „autobiografski obrat“.

3. UDRUGA OCEAN ZNANJA I NEVLADIN SEKTOR

„Ocean Znanja neprofitna je nevladina organizacija koja funkcionira kao platforma za mlade ljude. Cilj platforme jest: pomoći mladima da dosegnu svoj puni potencijal, uče i rastu, razvijaju svoje osobne i profesionalne vještine te budu aktivni sudionici u stvaranju društva u kojem žele živjeti.“ (www.oceanznanja.hr)

Udruga je osnovana 2014. godine u Zagrebu, a njezino djelovanje obuhvaća projekte mobilnosti za mlade, uključujući i međunarodno volontiranje u sklopu programa ESS² i nekoć EVS. Članovi udruge bave se organizacijom različitih tipova projekata, poput razmjene mladih, treninga za edukatore te volonterskih projekata. Aktivnosti unutar udruge dijele se na lokalne i međunarodne, a zamišljene su za mlade osobe od 18 do 30 godina. Volontiranje je sastavni dio oba tipa aktivnosti te redovito uključuje radionice raznovrsnog sadržaja koje izvode volonteri. Zajednička crta svim radionicama je mogućnost informiranja mladih o temama za koje smatramo da su od značaja, poput već navedenog aktivnog građanstva, ali i tema kao što su: psihološka rezilijentnost, metode otpuštanja stresa, mogućnosti samoekspresije, timski rad, međukulturni dijalog, fotografiranje, komunikacijske vještine, društvena tolerancija i sl. Međunarodni projekti

---

² Europske Snage Solidarnosti – novi program koji je zamijenio EVS u 2018. godini

dijele se na projekte na kojima je Ocean Znanja partner u inozemstvu te one koji se organiziraju u Hrvatskoj. Financijska sredstva za projekte dodjeljuje Agencija za mobilnost i programe Europske unije na temelju procjene kvalitete projektnih prijedloga. Ukoliko je projekt odobren, on će biti 100% financiran te su sredstva bespovratna.

Iskustva međunarodnih volontiranja unutar EVS programa u Oceanu znanja omogućena su 2017. godine. Prvi volonter kojeg je Ocean Znanja (u ulozi tzv. „sending organizacije“) poslao u inozemstvo na dugoročno volontiranje bio je autor ovog diplomskog rada, a iste je godine u udrugu kao međunarodni dugoročni volonter došla Sara. U ovom trenutku, dvije su osobe odradile svoje dugoročno volontiranje u Oceanu Znanja u sklopu EVS-a, dok trenutno još dvije osobe volontiraju unutar novog programa međunarodne mobilnosti.

3.1 RAD S MLADIMA

S obzirom na kontekstualnu usmjerenost ovog rada pri objašnjavanju iskustva volontera Oceana Znanja, kao i općenito Erasmus+ programa čije projekte provode nevladine organizacije, smatram važnim prikazati i okvir kojim su određena načela rada udruga koje rade na projektima za mlade i volonterske aktivnosti, budući da su dio šire strategije rada s mladima. Ocean Znanja djeluje u sferi rada koja se u engleskoj terminologiji naziva „youth work“, dok se u Hrvatskoj služimo pojmom „rad s mladima“ koji je značenjski vrlo širok te samim time predstavlja izazov u teorijskoj konceptualizaciji. Naime, M. Kovačić i B. Čulum objašnjavaju kako je ova hrvatska inačica engleskog termina zasad pojam koji nije dosegao razinu termina, poput „youth work-a“ u engleskom jeziku, upravo zbog nedostatka suglasnosti oko njegovog značenja, kao i njegove konceptualizacije i definicije. Autori su naveli potpuni izostanak sustavnog proučavanja „onotologije, epistemologije i metodologije rada s mladima“ u Hrvatskoj, kao i njegovu neprisutnost unutar stručnog i akademskog diskursa (Kovačić i Čulum 2015:25). Bužinkić i suradnici također su napomenuli kako rad s mladima u Hrvatskoj gotovo uopće nije dokumentiran, unatoč razvijenosti u mnogim lokalnim zajednicama te kako „kronično nedostaje“ stručna analiza ove vrste rada, kao i nacionalni okvir, politika te smjernice za rad s mladima u Hrvatskoj. Iako je njihov rad iz 2015. godine, slažem se s tvrdnjom o proizvoljnosti u interpretacijama i shvaćanju rada s mladima, prema različitim kriterijima (Bužinkić i sur. 2015:31).

Shvaćanje ovog pojma za koji smatram da odražava načela rada udruge Ocean Znanja pronašao sam u opisu Kovačića i Čulum koji su odredili rad s mladima u užem smislu kao „organiziran proces individualnog i društvenog razvoja mlade osobe koji se događa u suradnji s tom mladom osobom“ (Kovačić i Čulum 2015:25).

U konceptualizaciji rada s mladima na europskoj razini, prema Kovačić i Čulum, ključne su bile dvije institucije koje „imaju velik utjecaj na kreiranje javnih politika na europskom kontinentu, a posebice politika za mlade“, a to su Vijeće Europe i Europska unija (Kovačić i Čulum 2015:59). Bužinkić i sur. napomenuli su kako je rad s mladima prepoznat „kao ključna praksa europske politike za mlade“, pri čemu su izdvojili Rezoluciju Vijeća Europe o radu s mladima kao normativni akt o toj profesiji na europskoj razini. Navode kako rezolucija Vijeća Europe „upostavlja rad s mladima kao dodatak formalnom obrazovanju“ (Bužinkić i sur. 2015:31). Također, rad s mladima je „mehanizam za: promoviranje društvene uključenosti, odgovornog ponašanja, volonterskog angažmana i aktivnog građanstva koji jača izgradnju zajednice i civilnog društva na svim razinama (međugeneracijski i međukulturni dijalog), doprinosi razvoju kreativnosti, kulturne i socijalne osviještenosti mladih, poduzetničkog duha i inovacije te nudi mogućnost za socijalno uključivanje djece i mladih, te dopire do mladih s manje mogućnosti kroz različite metode i fleksibilan pristup“ (Vijeće Europe 2010:4).

Hrvatska je 2019. godine potpisala Europsku povelju o lokalnom radu s mladima u sklopu projekta „Europe Goes Local“ koji je okupio 26 nacionalnih agencija, institucija i mreža u strateško partnerstvo u razdoblju od 2016. do 2019. godine. U povelji koju je ovaj projekt iznjedrio, rad s mladima opisan je kao: „način za osobni razvoj, društvenu integraciju i aktivno građanstvo mladih“, proces u kojemu mladi sudjeluju u stvaranju sadržaja“, a kojemu je svrha „stvoriti uvjete u kojima bi mladi mogli oblikovati svoju budućnost“.

Iako u Hrvatskoj ne postoje službeni modeli rada s mladima, Bužinkić i suradnici pokazali su postojanje duge povijesti rada s mladima koja korijene vuče još iz doba Jugoslavije (Bužinkić i sur. 2015: 33). Unatoč tomu, rad s mladima danas nema institucionalnu podršku, niti je adekvatno reguliran (Kovačić i Čulum 2015:47). I dok u nekim zemljama postoje specijalizirani studiji rada s mladima, u Hrvatskoj takvih programa nema. U Oceanu Znanja tijekom godina nastojali smo se obrazovati kroz različite oblike neformalnog obrazovanja u Hrvatskoj, kao i odlaskom na brojne projekte, treninge i radionice u zemlje Europe gdje je rad s mladima profesionaliziran. Međutim, usavršavanje vlastitih kompetencija unutar ovog područja

u Hrvatskoj je prije svega stvar osobne volje i truda pojedinaca, dok je strukturirana edukacija zasad još uvijek nepostojeća.

Ne ulazeći dublje u složenost i višedimenzionalnost ovog koncepta, izdvojio bih zaključke Kovačić i Ćulum za koje smatram da najbolje oslikavaju odnos između osoba koje rade s mladima i samih mladih. Naime, autori su izdvojili ideju o prepuštanju uloge mlade osobe kao o ravnopravnom sukreatoru programa, dok istovremeno iste postavke nekada iziskuju „vodstvo i usmjeravanje“ (Kovačić i Ćulum 2015:53).

Morciano i Scardigno objašnjavaju kako je „povijesni i politički značaj rada s mladima povezan s idejom „kreativne“ interakcije između svijeta mladih i odraslih“ (Morciano i Scardigno 2014:4). Slažem se s njihovim zaključkom o simbiozi između iskustva za zabavu i učenje kao distinktivnom obilježju rada s mladima (Morciano i Scardigno 2014:40), što je načelo u kojemu se u potpunosti vodimo prilikom pisanja i provedbe projekata volontiranja. Također, priorizacija društvenog i emocionalnog učenja naspram većeg naglaska na kognitivne resurse na kojem počiva formalno obrazovanje (ibid. 28).

Rad s mladima kojeg provodimo u sklopu Erasmus+ programa, kao i pristup većine nevladinih organizacija diljem Europe koje omogućavaju ili su bilo kako povezane s mobilnostima mladih u Erasmus+, fokusiran je na emancipaciju mladih ljudi i ima za cilj „pomoći mladim ljudima u realizaciji njihovog punog potencijala“ (Morciano i Scardigno 2014:32), pri čemu je ključno ukazivanje i afirmiranje na njihove već postojeće resurse i sposobnosti.

4. EVS i ERASMUS+ program

EVS je započet 1996. godine kao pilot projekt s ciljem “promocije volontiranja, participacije mladih, aktivnog građanstva, interkulture komunikacije, neformalne edukacije, tolerancije i zajedničkog razumijevanja između predstavnika Europske unije i drugih zemalja” (Ples 2017: 167-168). U sklopu ove inicijative mladi od 17 do 30 godina iz zemalja članica Europske unije i susjednih zemalja (tzv. „Partnerske zemlje“) mogli su otići na kratkoročno ili dugoročno volontiranje u inozemstvo u sklopu projekata od važnosti za lokalne zajednice, a koje su napisale i provodile akreditirane nevladine organizacije ili druge društvene institucije (ibid. 168). Şenyuva i Nicodemi pišu kako je EVS uspostavljen kao paralela programu akademske mobilnosti u Europi – Erasmus; s ciljem povećanja mogućnosti participacije mladih ljudi s manje mogućnosti u edukativnim programima mobilnosti (Şenyuva i Nicodemi 2017:181).

EVS je tijekom svog postojanja bio dio širih programskih okvira Europske unije; uključujući „Mladi za Europu“ (eng. „Youth for Europe“) iz 1998. godine, a potom je postao dio „Programa za mlade“ (eng. „Youth Programme“) od 2000.-2006. godine, „Mladi na djelu“ (eng. „Youth in Action“) od 2007.-2013. te naposljetku dio Erasmus+ programa za mlade od 2014. do 2018. godine kada je ugašen (ibid. 168). EVS je naslijedila inicijativa pod nazivom „Europske snage solidarnosti“ (u daljnjem tekstu: ESS) koja je nastala 2019. godine, a osim što se danas više ne nalazi unutar Erasmus+ programa, ova inicijativa sada omogućava volontiranje i na projektima u vlastitoj zemlji.

Specifičnost volontiranja u sklopu EVS-a (i danas ESS) očitovala se u postojanju financijske podrške volonterima koji su mogli otići volontirati na njima zanimljiv projekt na period od 2 do 12 mjeseci. Erasmus+ program je u razdoblju od 2014.-2020. imao proračunska sredstva u iznosu od 14,7 milijardi eura koje su, osim na studentske razmjene, stručne prakse, usavršavanje, osposobljavanje i razmjenu mladih te rad na međunarodnim projektima, izdvojena i za volontiranje mladih na inozemnim projektima (v. Pokasić, Zergollern-Miletić i Nemet 2019:561). Za vrijeme volontiranja, volonteri imaju pokriveno troškove stanovanja, zdravstvenog osiguranja, hrane i putnih troškova te džeparac kojeg imaju pravo koristiti kako žele. Također, nakon sudjelovanja na aktivnostima svaka osoba dobiva certifikat koji se službeno zove „Youthpass“. Primatelj sam ispunjava Youthpass kroz refleksiju o tome što je naučio za vrijeme svog volontiranja ili mobilnosti. Ovaj se certifikat može priložiti Europassu te potencijalno povećati zapošljivost mladih, što je temeljna ideja iza njega. Međutim, Youthpass je vrlo različito prihvaćen u zemljama Europe pa u nekima ima veću vrijednost prilikom zapošljavanja, a u drugima prema mom mišljenju (poput Hrvatske) gotovo nikakvu. Priprema za ulazak na tržište rada, kao i generalno priprema za svijet odraslih, jest svakako važan i prepoznat aspekt volontiranja u sklopu EVS-a i ESS-a, uz pomaganje lokalnoj zajednici, kako je navela i Ples (Ples 2017:168). Među najvažnijim aspektima ovih programa, kako je istaknula Ples za EVS, a potvrđujem kako se to odnosi i za ESS danas, bilo je omogućiti mladima izlaganje „interakciji između različitih kultura te interkulturalna komunikacija“, s naglaskom na edukacijski aspekt programa koji ima za cilj „poboljšati učenje kroz mobilnost“ (ibid. 168).

Nezavisna istraživačka mreža RAY Network redovito evaluira i “rigorozno istražuje” mobilnost mladih u Erasmus+, pa tako i EVS-u (Šenyuva i Nicodemi 2017:182). U ovu je mrežu uključeno

36 nacionalnih agencija te njihovi istraživački partneri iz 34 zemlje sa svrhom “podržavanja razvoja i povećanja priznanja neformalnog učenja, povećanja kvalitete u razvoju i provedbi Europskih programa za mlade”. Zajedničkim se naporima istražuju različite kompetencije za koje se smatra da mladi razvijaju na ovim edukativnim mobilnostima, a ponajviše se to odnosi na razvoj tzv. “soft skills”, promjene u stavovima i poboljšanje znanja sudionika. Diskurs “razvoja ključnih kompetencija” kod mladih ljudi čini nezaobilazan dio svih Erasmus+ programa mobilnosti:

“Ključne kompetencije su one koje su potrebne svim pojedincima za osobno ispunjenje i razvoj, zapošljavanje, socijalnu uključenost i aktivno građanstvo. Sastoje se od „znanja, vještina i stavova” i nadilaze pojam samog (akademskog) „znanja. U Europskom referentnom okviru ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje iz 2006. (definirano je osam ključnih kompetencija: komunikacija na materinskom jeziku, komunikacija na stranim jezicima, matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodnim znanostima i tehnologiji, digitalna kompetencija, učenje kako učiti, socijalna i građanska kompetencija, preuzimanje inicijative i poduzetnost te kulturna svijest i izražavanje”.³

RAY-MON izvještaj (iz 2017/2018) pokazuje vrlo visok postotak u razvoju ključnih vještina kod mladih te također voditelja grupa mladih, što pokazuje da program ostvaruje svoje ciljeve. Prema izvještaju, pozitivniju ocjenu vlastitog učenja i procjenu napretka daju voditelji grupa, što se objašnjava intenzivnijim i dužim angažmanom u projektima. Također, izvještaj pokazuje kako projekti koji uključuju veće razlike u dobi sudionika te različitost aktivnosti potiču sudionike i voditelje grupa da više uče te da se na osobnom i profesionalnom planu pojačano razvijaju u odnosu na projekt gdje su dob i aktivnosti više uniformirane. ((https://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2020/04/RAY-MON_Research-Report_20200401.pdf: 22). Dodatna prizma EVS-a na koju ukazuju Şenyuva i Nicodemi je povećavanje prilagodljivosti i fleksibilnosti upravo kroz život i rad u stranoj zemlji. (Şenyuva i Nicodemi 2017:182)

---

³ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/HR/COM-2018-24-F1-HR-MAIN-PART-1.PDF>

U Oceanu znanja svaki volonter u sklopu EVS-a i ESS-a imao je strukturu podrške koja se sastoji od: koordinatorice, a to je Zrinka Suk koja se brine za sve administrativne i pravne segmente volontiranja; mentora, osobe koja razgovara i savjetuje volontera te radi refleksiju s njim te lokalnog volontera iz Oceana Znanja pod nazivom „language buddy“, koji pomaže međunarodnom volonteru učiti hrvatski, između ostalog kroz neformalna druženja. Moja uloga u udruzi sastoji se od pisanja i implementiranja različitih razmjena za mlade, treninga za edukatore, mentoriranja novih volontera i držanje edukacija za lokalne i međunarodne volontere. Proces odabira volontera ovisi o motivacijskom pismu koje je nužno napraviti za prijavu na projekt. Prema Zrinki, primanje volontera ovisi:

„O želji volontera... Da mi kroz to pismo vidimo da on ili ona stvarno žele doći. I da žele raditi s mladima.“

Specifičnost u Oceanu Znanja jest individualan pristup svakom volonteru koji koordinatorica Zrinka naglašava u svom radu:

„Kroz volonterske projekte nastojimo mladim ljudima koji sudjeluju osigurati sigurno okruženje za koje smatramo da je preduvjet za upoznavanje sebe...svojih vještina i talenata. Volontere nastojimo inspirirati i potaknuti da rade na vještinama koje žele unaprijediti te za razliku od formalnog obrazovanja ističemo važnost učenja kroz greške (Zrinka Suk)“.

„Trudim se svakom otvoriti vrata spoznaje da su vrijedni takvi kakvi jesu i da samo trebaju prepoznati ono što ih uistinu veseli i što žele raditi“.

Koordinatorica pruža podršku oko administrativnih pitanja, no Zrinka pritom naglašava važnost osobne dimenzije u njezinoj interakciji s volonterima, što prema mom iskustvu rada, suradnje i na kraju volontiranja u organizaciji predstavlja odmak u standardnoj praksi. Suštinu svog rada Zrinka je opisala riječima:

„Važno mi je uspostaviti povjerenje s volonterom te surađivati na osobnoj razini... A to postizem upoznavanjem volontera kroz svakodnevni rad od 6 sati. Cilj mi je upoznati volontere, njihove vještine...ali i crte ličnosti kroz metode i alate koje sam naučila na edukacijama diljem Europe. Neke od alata i sama sam osmislila... I njima ih želim usmjeravati da izađu iz svoje zone komfora... I da hrabro uče i proširuju svoje znanje i vještine“.

„Kad mladoj osobi daš prostora i uvjete... i financijsku podršku... nešto će otkriti o sebi..gdje je njihovo mjesto u svijetu“.

Volonteri sudjeluju u osmišljenim programima koje odobrava nacionalna agencija, no svaki od njih uključuje i osobni projekt volontera u kojemu oni imaju mogućnosti odabrati na koji će način učiniti nešto za sebe i organizaciju, vođeni svojim interesima, viđenjem zabavnog sadržaja i korisnosti. Upravo osobni projekt volontera Zrinka ističe kao najutjecajniiji segment njihovog volontiranja u Oceanu Znanja. Prema Zrinki:

„Rad na osobnom projektu je do sada svaki put imao najveći utjecaj na volontere jer su imali osjećaj osobnog vlasništva i odgovornosti nad cijeli projektnim ciklusom...od smišljanja do realizacije ideje“.

„Aktivnosti su okvirne. Želimo da svatko da svoj individualni pečat“.

4.1. Za koga je EVS?

Jedna od najvažnijih problematika koja se ističe u vezi mobilnosti volontera u sklopu EVS-a, a i ESS-a, jest pitanje uključivosti mladih, osobito mladih s manje mogućnosti, koje predstavlja jedno od jasno definiranih ciljeva programa i opće mjesto u naracijama oko Erasmus+. Iako je ova kategorija diskurzivno prisutna i značajno proklamirana u službenim dokumentima (Šenyuva i Nicodemi 2017:184) te se konzistentno perpetuira u naracijama akreditiranih organizacija, definicija ciljane skupine mladih s manje mogućnosti vrlo je sveobuhvatna. Naime, kako ističe Ples, ona uključuje mlade ljude sa „svim vrstama prepreka za formalnu i neformalnu edukaciju i aktivnu participaciju (Ples 2017:169). Prema Ples, te su prepreke: invaliditet, teškoće u učenju, ekonomske prepreke, kulturne razlike, zdravstveni problemi, društvene prepreke, geografske prepreke itd. (ibid. 169). Ples naglašava brojnost dokaza koji upućuju da EVS kao program mobilnosti nije dostupan svim mladima ljudima, unatoč uključivosti kao prioritetnoj vrijednosti programa i svim politikama uključivanja mladih s manje mogućnosti u Erasmus+ programu. Autorica objašnjava kako se radi o paradoksu u praksi naspram ideja u teoriji, a koji je potvrđen određenim statističkim analizama prema kojem će mladi manje mogućnosti, osobito oni iz tzv. „Eastern Europe and Caucasus“ regije (tzv. EECA“), ali i mladi iz tog područja općenito, zbog različitih okolnosti i strukturalnih barijera s kojima se suočavaju imati manje prilika za pristupiti ovom obliku mobilnosti (ibid. 171-172).

Ples se u svom članku bavi upravo problematikom uključivosti mladih s navednog područja u EVS te je iznijela podatke poput broja akreditiranih organizacija za volontiranje u njima koji je neproporcionalno niži u odnosu na zemlje Europske unije. Autorica je naglasila i brojnost razloga za takvu situaciju, a pritom je navela primjer nedostatka informacija o EVS-u u partnerskim zemljama, različitost u shvaćanju volontiranja općenito, kompliciraniju proceduru za prijavu, kulturološke razlike i nepovoljnu političku situaciju. Međutim, kao glavni razlog koji uzrokuje tu nejednakost, Ples je navela distribuciju financijskih sredstava koja može dovesti do nedostatnih sredstava za djelovanje volontera unatoč financijskoj podršci (ibid. 171-172). Istovremeno, autorica upozorava kako ne treba zanemariti da unutar Erasmus+ postoje institucije i programi koji su specijalizirani za područje EECA i za mlade s manje mogućnosti koji nastoje izmijeniti ovu sliku i pomoći organizacijama partnerskih zemalja (ibid. 178). Za same mlade iz EECA područja, Ples je naglasila proceduru oko dobivanja vize kao glavni problem prilikom prijave na EVS, a izazovan je i proces dobivanja vize za volontere iz Europske unije kako bi mogli otići na projekt u zemlje gdje je to potrebno (ibid. 174-175). Kao dodatne točke prijepora u promociji uključivosti, Ples ističe nedostatak projekata adekvatnih za mlade s posebnim potrebama, kao i vrlo visoku kompetitivnost među potencijalnim volonterima koja ponekad EVS čini teže dostupnim svim mladima (ibid. 175-176). U procesu prijave sudionici se moraju dokazati kao idealni kandidati za projekt; vrlo često sa već postojećim setom vještina poput digitalne kompetencije i osobina koje svjedoče o aktivnim i samopouzdanim osobama, pokazati dobro poznavanje stranog jezika, a to se sve provjerava i online intervjuiranjem što čitav proces može učiniti stresnim i otežanim. Prema Ples, i sami koordinatori projekata su priznali kako većina prijava dolazi od „dobro educiranih mladih ljudi“ koji znaju strane jezike i koji su već putovali (ibid. 176). Şenyuva i Nicodemi navode kako navedeni profil prijavljenih kandidata kakvog opisuju osobe koje rade s mladima nije samo anegdotalni dokaz, već postoje dvije značajne studije koje ih podupiru. Jedna od njih je Ray Network findings, prema kojoj je većina EVS volontera do 2013. godine (točnije 77 %) imala više razine formalne edukacije ili su volonteri bili u procesu završetka (Şenyuva i Nicodemi 2017:185). Şenyuva i Nicodemi dominirajuće prijave studenata za EVS projekte objašnjavaju i “samom logikom programa i načina na koje su aktivnosti strukturirane i implementirane”, a ne samo klasičnim prigovorom o nedostupnosti informacija (ibid. 181). Autori ističu kako sustav nije namjerno tako napravljen, no neupitno ide na ruku sveučilišno obrazovanim volonterima koji će moći dobro iskomunicirati

svoje osobne potrebe i potrebe za učenjem, na vlastitom i stranom jeziku, a i time će biti i olakšan odabir organizacijama koje sudjeluju u ostvarivanju volonterskog rada (ibid. 189). Şenyuva i Nicodemi, između ostalog, prijave studenata objašnjavaju društvenim okolnostima koje karakteriziraju pritisci tržišta rada, zahtjevi za zapošljavanjem mladih i posjedovanjem seta iskustva i kompetencija, a u kojima sama sveučilišna diploma sve češće nije dovoljna za pronalazak posla. U takvim je okolnostima EVS jedna od prilika za mlade da steknu kompetencije i iskustvo koje povećava njihovu šansu za pronalazak posla u kompetitivnom ozračju (ibid. 186-187).

Navedene socioekonomske i organizacijske okolnosti mogle bi biti uzrok trendu kojeg sam uočio. Naime, iz mojih dugogodišnjih opažanja proizašlih iz osobnog iskustva volontiranja na ovom programu, ali i bivanja koordinatorom volontera te kroz razgovor s kolegama, uočio sam da mladi ljudi iz zemalja poput Njemačke, Nizozemske, Švedske, Finske, Norveške i Francuske odlaze na volontiranje nakon završetka srednje škole, uglavnom u dobi od 18 godina i prije odlaska na fakultet te se nakon volontiranja vraćaju kako bi studirali u svojoj matičnoj zemlji. S druge strane, u Španjolskoj, Grčkoj, Italiji, Hrvatskoj i Portugalu učestao je slučaj da mladi odlaze na EVS nakon završetka fakulteta, uglavnom u dobi od 25 i više godina, s nadom da će se nakon volontiranja zaposliti i ostati u zemlji u kojoj su volontirali.

Unatoč opravdanim kritikama koje odgovorno ukazuju na činjenično smanjene mogućnosti velikog dijela mladih u Europi u procesu prijave na EVS, kao i izazove u uključivosti svih mladih, osobito onih na područjima poput EECA, po mom iskustvu EVS je program u kojemu koordinatori projekata teže uključivosti i žele raditi s mladim osobama s manje mogućnosti, što je dokumentirala i Ples (v. Ples 2017:167-177). Şenyuva i Nicodemi također naglašavaju značajan trud u krugovima područja rada s mladima u Europi kako bi mobilnosti zaista bile dostupnije mladima s manje mogućnosti (Şenyuva i Nicodemi 2017:181).

Nadodao bih još jednu dimenziju iz perspektive edukatora, a to je pitanje resursa za edukaciju mladih s manje mogućnosti. Edukatori se uglavnom moraju sami obrazovati i pripremati za rad s mladima, kao što sam već spomenuo u poglavlju o području rada s mladima, a osobito nema mogućnosti adekvatne edukacije za rad s mladima s manje mogućnosti. Agencija za mobilnost i programe Europske Unije u Hrvatskoj i sve druge nacionalne agencije u zemljama članicama Europske unije omogućavaju aktivnosti koje uključuju međunarodne edukacije koje bi

trebale pripremiti koordinate, supervizore i mentore za rad s mladima s manje mogućnosti, no u stvarnosti to često nije dovoljno. Şenyuva i Nicodemi su s razlogom istaknuli potrebu za "resursima, ekspertizom i entuzijazmom" kako bi mlade osobe sa manje mogućnosti mogle doživjeti EVS iskustvo", a danas ESS (Şenyuva i Nicodemi 2017:189).

5. Mobilnost i volontiranje u konstrukciji „europskog“

Iskustvo mobilnosti EVS unutar Erasmus+ programa zasad nije bilo središnja tema istraživačkih radova u hrvatskoj etnologiji te nisam pronašao nijedan znanstveni rad koji istražuje ovaj tip mobilnosti. U formiranju osnovnih znanstvenih predodžbi o ovom tipu mobilnosti, ali i volontiranja te razumijevanja konteksta u kojem se oni odvijaju, poslužio sam se inozemnom literaturom koju sačinjavaju relevantni izvori iz humanističkih i društvenih znanosti.

Sociolog David Cairns autor je više radova koji se bave mobilnošću mladih u suvremenoj Europi te je naglasio njezinu "vitalnu važnost" za Europsku komisiju. Ovaj značaj, prema autoru, ostvaruje se i na simboličkoj razini jer "mladi kozmpolitanci dobrog ponašanja" sa sobom nose "pozitivne i progresivne diskurzivne vrijednosti povezane s demokratskom i inkluzivnom Europskom unijom". Iz tog razloga, autor mlade osobe koji se pridružuju programima mobilnosti unutar članica Europske unije proglašava i "ambasadorima dobre volje" (Cairns 2014:95). Autor objašnjava mobilnost mladih u kontekstu legitimizacijske strategije entiteta Europske unije kroz kreaciju identifikacije ujedinjene Europe. Cairns napominje kako je mobilnost "društvena vrlina", ali i politička i ekonomska potreba te upozorava kako to valja imati na umu prilikom proučavanja veze između mobilnosti mladih i socioekonomskog razvoja Europske unije. Zaključno, Cairns iznosi shvaćanje o važnosti mobilnosti mladih u današnjoj Europi, osobito onih "vrlo vještih i educiranih" pojedinaca, u izgradnji „Europske države“ (ibid.).

Cairns i suradnici (2018) u recentnijem radu također izlažu stavove o važnosti mobilnosti mladih za donositelje europskih politika, prvenstveno u kontekstu studentske populacije koja se prijavljuje na najveći i najpoznatiji projekt akademske mobilnosti u Europi – Erasmus. Prema autorima, studentska mobilnost europskim političarima predstavlja „kreativnu metodu povećanja interesa za europsku suradnju“, kao i instrument „pomlađivanja“ i novog brendiranja institucija Europske komisije. Erasmus, konkretno, navode kao projekt od geopolitičkog značaja kojeg

prožimaju filozofije stvorene sa svrhom legitimizacije europskih institucija i sa praktičnom i ozbiljnom svrhom za Europsku uniju (Cairns i sur. 2018:6).

Prema vlastitom iskustvu sudjelovanja na Erasmus+ mobilnostima diljem Europe potvrđujem da ideja o zajedničkim europskim vrijednostima prati (gotovo) sve oblike projekata te je vrlo često službeno definirano povećanje svijesti o njima kao jedan od ciljeva koji se žele dostići kroz projekte mobilnosti. Također postoji tendencija naglašavanja potrebe o zbližavanju mladih iz različitih nacija Euripske unije i susjednih zemalja kako bi se razvila svijest o postojanju zajedničkih europskih vrijednosti, između ostalog, kao onom što izdvaja Europu kao političku zajednicu.

Hustinx, Handy i Cnaan u svojoj su teorijskoj raspravi istaknuli nužnost pozicioniranja različitih istraživanih aspekata volontiranja u „dinamičnu međuigru sa širim društvenim, strukturalnim i kulturnim okolišem“ (Hustinx, Handy i Cnaan 2010:22). Prema ovim autorima, volonterske aktivnosti su „ugrađene u interpersonalne veze s ostalim volonterima, plaćenim osobljem i klijentima, kao i specifičnim organizacijskim programima i postavkama te širim društvenim strukturama i dinamikom“ (ibid. 22). Primjer šire društvene strukture u koju je ugrađen EVS program jest Strategija za mlade koju je izdala Europska komisija 2018. godine, a čiji su ciljevi: „promicanje participacije mladih u građanskom demokratskom društvu, povezivanje mladih u Europskoj uniji i šire kroz volontiranje, mobilnost, solidarnost i međukulturno razumijevanje te osnaživanje mladih kroz kvalitetu i inovativnost rada s mladima i njegovo prepoznavanje“ (Vijeće Europske unije 2010:4).

Osim što su me usmjerili na istraživanje konteksta, Hustinx, Handy i Cnaan ukazali su mi na potrebu kritičkog odmaka spram monolitnih predodžbi volontiranja u kojima je naglašena inherentna pozitivnost volontiranja; u kojima se glorificiraju demokratski i participacijski potencijali, kao i poboljšanje socijalne inkluzije kroz volonterske prakse. Iako nije tema ovog rada, važno je istaknuti postojanje studija koje su pokazale na koje načine volontiranje može perpetuirati postojeće nejednakosti odnosa moći, na što osobito treba pripaziti kada se govori o projektima od značaja za lokalnu zajednicu, kao što su bili EVS projekti. Također, ovi su autori ukazali na potrebu opreza u interpretacijama jer volontiranje ne mora uvijek proizvesti pozitivne ishode. Na razini pojedinaca naveli su primjer pojave sindroma sagorijevanja („burnout“) kod volontera, dok su na razini zajednica istaknuli mogućnost instrumentalizacije volontiranja u

neoliberalnim agendama, s ciljem smanjenja odgovornosti vlada i privatizacije javnih usluga pri čemu volonterske organizacije preuzimaju ključne uloge (Hustinx, Handy i Cnaan 24-26).

Dallimore i suradnici u svojoj su etnografiji ukazali na potrebu za dubljim iščitavanjem naracija kazivača; konkretnije istraživanje osjećaja pripadnosti, kako bi se kroz odnos s mjestom razumjelo i volontersko iskustvo (Dallimore i sur. 2018:21). Također, ovi su istraživači klasificirali varijable koje se uobičajeno pojavljuju u istraživanjima volontiranja, pri čemu jedan od pristupa odrednice volontiranja identificira u okviru „habitusa“ prema Bourdieu (1977), a koji je „nastao od predispozicija stečenih praksom u interakciji s društvenim, kulturnim i ekonomskim kapitalima“ (Dallimore i sur. 2018:4-5). Ovu su postavku autori objasnili ovako:

„Ljudi stječu naviku volontiranja jer su smješteni u društvene situacije i imaju društvene veze tamo gdje su vještine i dispozicije prema volontiranju razvijene“ (Janoski, Musick and Wilson, 1998 prema Dallimore i sur. 2018:5). U vezi s time, Dallimore i suradnici naveli su „uobičajenu pretpostavku“ o nastavku kreiranja koristi za civilno društvo ukoliko volontiranje započne rano te kako je ona u pozadini mnogih volonterskih programa; poput programa vlada koje promoviraju „aktivno građanstvo“, kao i mnogih programa volontiranja za mlade (Dallimore i sur. 2018:5).

Programi mobilnosti za mlade u sklopu Erasmus+ definitivno utječu ili direktno kreiraju politike i prilike za mlade te ih treba promatrati u sklopu širih političkih, društvenih i kulturnih trendova. Između ostalog, volontiranje se danas općenito veže uz civilno društvo i ideju „aktivnog građanstva“, a kao oblik mobilnosti koji se gotovo izjednačava s aktivnim građanstvom snažno se promiče u programima za mlade u Europskoj uniji. Jedan od primjera diskurzivne analize i ideološke pozadine u promociji volontiranja, a koje smatram da bi trebalo vršiti i u slučaju volontiranja mladih u programima Europske unije jest rad K. Rozakou koja je analizirala diskurse i narative o volonterstvu i civilnom društvu u Grčkoj u 21. stoljeću te ih objasnila kao odraz „modernizacije i europeizacijskih vizija grčkog društva“ koji su se iskristalizirali u recentno vrijeme (Rozakou 2016:80). U kontekstu Grčke, autorica je navela pojavu konstrukcije volontera kao „grčkog i europskog građanina“, a koja se odvijala kroz nastojanja organa lokalnih vlasti zaduženih za volonterstvo (ibid.). Pišući o volonterstvu, autorica govori o „kreiranju volontera“ kao jednu od posljedica povećanog interesa za volontiranjem u mnogim državama svijeta, a koje se odrazilo i kroz uspostavu zakonskih

smjernica s ciljem regulacije volonterstva i volonterskih organizacija početkom 21. stoljeća. Također, Rozakou je navela kako su antropolozi povezali konstrukciju volonterstva s „neoliberalizacijom društvene brige i formacijom novog odgovornog građanina“ (ibid. 82). U svom radu, autorica kritički pristupa naporima Europske unije u kontekstu volontiranja te navodi kako se volontiranje na razini ove zajednice „diskurzivno stvara kao esencijalan element koji razvija društvenu solidarnost i demokratičnost i predstavlja EU i europsko državljanstvo“. Rozakou naglašava perpetuiranje diskursa o volontiranju na različitim razinama; od odluka vlada, do politika država i Europske unije te njihovim međusobnim ispreplitanjem (ibid). Prema Rozakou, volonter je postao „epitom modernog građanina“ (ibid. 81), a smatram da je ova premisa itekako postojana i u programima volontiranja za mlade u Erasmus+.

Promišljajući o volontiranju u kontekstu identiteta, autori O'Toole i Grey u svojoj su etnografiji potvrdili kako se ono može shvatiti kao izvor identiteta (Grönlund 2011 prema O'Toole i Grey 2016:8), ali i kao „dio trajnog procesa izgradnje identiteta“. Također, način na koji će se volontiranje oblikovati vezano je „uz ono što je društveno dostupno i valorizirano u određeno vrijeme“ (O'Toole i Grey 2016:8), što je u slučaju Erasmus+ vizija aktivnog mladog pojedinca koji ulaže resurse u svoj rast i razvoj, širi europske vrijednosti te čini dobro za zajednicu.

6. KAZIVANJA VOLONTERA

6. 1. Sarina priča

Sara (23) iz Nizozemske bila je prva volonterka Oceana Znanja, a svoje je volontiranje odradila 01.06.2018. do 31.05.2019. Njezin volonterski projekt ciljano je osmišljen, djelomično zajedno sa Sarom, kao prilika za Saru da nauči metode neformalnog obrazovanja u radu s mladima te, kako je i sama istaknula:

“(…) održavam radionice za mlade iz Zagreba i usko surađujem sa svim organizacijskim aktivnostima koje će pomoći u našem rastu i prepoznatljivosti u lokalnoj zajednici mladih i pružim neke zanimljive radionice za njih kako bi bolje proveli svoje slobodno vrijeme.”

Ideja projekta bila je da Sara ove metode uči kroz interakciju s drugim korisnicima udruge i pritom pomaže u njezinom radu. Promišljajući o ovom iskustvu, Sara je na početku razgovora istaknula kako je njezin volonterski projekt bio drugačiji od onog što je zamišljala, štoviše izjavila je kako je to iskustvo bilo: "...vrlo drugačije od mojih očekivanja". Objasnila je kako je očekivanja djelomično formirala na temelju prethodnog iskustva sudjelovanja na razmjenama mladih gdje se susrela s metodama neformalnog obrazovanja, stoga joj je taj koncept bio već donekle poznat. Međutim, razliku u početnim očekivanjima naspram iskustva ponajviše sam iščitao u vezi sa Sarinim shvaćanjem o tome što je volontiranje. Naime, prilikom usporedbe očekivanja i iskustva, Sara je istaknula:

"Kroz volontiranje treba davati i pomagati drugima... A u mom slučaju volontiranje je pomoglo prvo meni da shvatim da mogu nešto dati drugima..."

Sara se na ovaj zaključak nadovezala opisavši svoje volontiranje "polovičnim", uz riječi:

"Dobila sam puno više nego što sam dala".

Zanimljivo je kako je tijekom svog opisa istaknula osiguran smještaj i financijsku podršku kao jedne od ključnih faktora u takvom viđenju vlastitog volontiranja. S obzirom da sam istraživanjem nastojao prodrijeti u različite sfere volonterskog iskustva, tijekom razgovora smo se ubrzo odmaknuli od općeg dojma o njemu, pri čemu je Sarina priča počela dobivati na "gustoći".

Sarino volontiranje uključivalo je različite zadatke kojima su se dotad bavili članovi udruge; poput odabira pojedinaca koje će Ocean Znanja slati na projekte diljem Europe, čitanje motivacijskih pisama te komunikaciju s izabranim sudionicima međunarodnih projekata. Sara je također pisala članke za internetsku stranicu udruge te je jedan od njezin zadataka bila promocija Oceana Znanja na društvenim mrežama. Potonji zadatak jedan je od onih koje je izdvojila kao novu aktivnost u svom životu, s obzirom da privatno nije koristila društvene mreže. Dotaknuvši se ovih zadataka i prilikom njihovih opisa, Sara je period svog volontiranja u kojem ih je obavljala opisala kao "težak", objašnjavajući to ovim riječima:

“Imala sam poteškoće u snalaženju s administrativnim zadacima... Pokušala sam raditi na web stranici Oceana Znanja s Natalijom...mojom mentoricom, ali ispostavilo se da to nije za mene. Ubrzo mi je postalo dosadno i napravila sam glupe pogreške jer sam izgubila fokus.”

Nesnalaženje u tim zadacima, prema Sarinom kazivanju, s vremenom ju je dovelo “do gubitka motivacije za radom u udruzi”. Iako su se pojavili ovi izazovi, Sara je naglasila kako nijednom nije htjela odustati od volontiranja. Iz vlastitog iskustva mogu potvrditi da u trenucima kada volonteri izraze određena nezadovoljstva ili drugi članovi udruge primijete da volonteri imaju određenih problema, značajnu ulogu pomoći preuzima Zrinka kao njihova koordinatorica. Zrinka je i sama istaknula kako je prepoznala Sarine poteškoće te je uvidjela kako je Sarino volontiranje potrebno prenamijeniti sa zadacima koji će više odgovarati Sari i ciljevima njezinog volontiranja. Jedan od Zrinkinih načina da istraži Sarine interese i pomogne joj u pronalasku motivacije jest bio poziv na sudjelovanje na razmjeni mladih koje je Ocean Znanja održao u Hrvatskoj. Sara je opisala daljnji tijek događaja koji su uvelike utjecali na njezino raspoloženje i stavove prema samoj sebi. Suprotno svim očekivanjima, Sara je ispričala na koje joj je načine to iskustvo uzrokovalo još više negativnih emocija:

“Umjesto motivacije i želje za radom shvatila sam da nemam nikakve talente. Sve je postalo još gore.”

Zrinka je prepoznala s čime se Sara bori te je istaknula kako je u tim trenucima shvatila da je vrijeme za potpuni zaokret u Sarinom projektu. Naime, Zrinka je uočila Sarin talent i veliki afinitet prema plesu te ju je potaknula na promišljanje o novim aktivnostima koje bi uključivale ples. Znajući da se Sara bavila baletom više od 15 godina te da su razlozi prestanka bavljenja bili pritisci vezani uz tjelesnu težinu i izgled tijela, Zrinka je utvrdila kako je nastojala:

“Potaknuti ideju koja će biti emancipirajuća za Saru. Znala sam da je zahvaljujući neformalnom obrazovanju moguće napraviti koncept baleta koji nema te otežavajuće faktore koji su mučili Saru”.

Sara je svojevrijedno pristala na promjenu u konceptu svog volontiranja, no istaknula je kako se pritom pojavio novi izazov, a to je bilo samostalno osmišljavanje koncepta radionica i načina njihove provedbe, što je Zrinka poticala i priželjkivala. Iz ovih se okolnosti iznjedrio

Sarin osobni projekt kojeg je nazvala “Body Positive Balet”. Upravo je ova aktivnost ona koju je Sara istaknula kao najznačajniju u svom volontiranju te o kojoj mi je najviše ispričala:

“Body Positive Ballet bio je za mene osobno jedna od najvrjednijih stvari koje sam stvorila. Mislila sam...kao što je spomenuto u projektnom programu...da će me netko naučiti što se može naučiti o pisanju i održavanju radionica i tečajeva...To nije bio slučaj, sve sam trebala raditi sama što je bilo vrlo zastrašujuće, ali na kraju ono najbolje... Ljudi nisu svjesni koliko su već sposobni”.

Sara je osmislila koncept koji se sastojao od redovitih satova baleta, a koji su uključivali i dijalog sa sudionicima o vlastitom tijelu. Na Sarino iznenađenje, kako je sama naglasila, interes je bio toliki da je redovito držala satove baleta za tri grupe tjedno. Ocean Znanja omogućio joj je prostor gdje će održavati svoj projekt, a sam “Body Positive Balet” promovirala je na Facebook stranici udruge. U razgovoru o tom iskustvu, Sara je istaknula odlične reakcije sudionika te na koje su sve načine one utjecale na nju, njezine emocije, ali doprinijele osvještavanju spoznaja o sebi:

“Reakcije sudionika bile su iznad očekivanja, lijepe i pozitivne. Nisam mogla vjerovati da su tu stvar...tu ideju koju sam pretočila u stvarnost... drugi tako tako dobro prihvatili. Nikada neću zaboraviti da je jedna djevojka iz grupe srijedom čekala dok ostale djevojke nisu otišle samo da mi se toliko zahvali... Da se u svakodnevnom životu koristila znanjem iz BPB i da se zbog nje osjećala manje nesigurno u svom tijelu. To je bila vrlo važna točka cijele moje godine u Hrvatskoj. Nakon što je otišla odmah sam počela plakati, ali ne zbog sreće ... Osjećala sam se užasno ne razumijevajući zašto. Trebala bih biti sretna i ponosna na sebe... pa zašto onda nisam osjetila nijednu od tih sretnih emocija. Osjetila sam samo nevjericu...Kao da je nemoguće da nekome donesem nešto dobro i pozitivno. Moji osjećaji nisu mi dopuštali da se ponosim i nisam bila super svjesna svega ovoga što sam sad ispričala. To mi je pokazalo kako se očito osjećam o sebi. Lijepa i bolna spoznaja”.

Osim načina na koji su ove aktivnosti utjecale na njezino znanje o samoj sebi, Sara je opisala i druge ishode povezane s percepcijom o sebi:

“Uvidjela sam vlastitu sposobnost prilagodbe grupama i pojedincima...ovisno o potrebama i atmosferi tijekom treninga. Svaki trening me motivirao na refleksiju o tom što se i na koji način upravo odvijalo. Kroz to sam rasla kao osoba i spoznavala nove stvari.”

Sara je zapisivala svoje refleksije i često im se vraćala kad bi pripremala nove treninge, što je izdvojila kao vrlo korisno jer su radi uspješnosti radionica Zrinka i Sara odlučile napraviti i drugi tromjesečni ciklus “Body Positive Balet-a”. U više je navrata tijekom svojih kazivanja istaknula odnos i rad sa Zrinkom kao jedan od glavnih faktora koji su utjecali na „njezinu promjenu i razvoj“. Istaknuo bih Sarin opis odnosa sa Zrinkom kojeg je opisala kao „vrlo dobar, ali i zahtjevan“:

„Uvijek bih mogla biti iskrena u vezi sa stvarima koje su me mučile ili u stvarima koje sam htjela ili nisam htjela raditi. To je bilo vrlo ugodno, iako je znala prilično dominirati i možda ponekad zastrašivati. To je zato što vas pokušava usmjeriti na način koji ona vidi i smatra vrijednim i konstruktivnim. Ovo je ponekad bilo zastrašujuće, ali sam joj jako vjerovala i zapravo sve što je natjerala...pod navodnicima...bio je sjajan trenutak za učenje i važan dio mog procesa i napretka tijekom moje godine. Istovremeno također mislim da nije očekivala puno od mene jer obje nismo znale što zapravo mogu učiniti ili u čemu sam se istaknula.“

Također, kao važnu osobu u podršci Sara je izdvojila svoju mentoricu Nataliju.

„Natalija mi je bila poklon. Ali mislim da je teško odvojiti prijateljstvo i mentorstvo. Pogotovo ako su sastanci nekako pomiješani. Jednog trenutka govorite o prijateljskim stvarima, a odjednom drugog trenutka uskočite u teme napretka EVS godine. Imati dobrog mentora koji je predan vama i procesu je vrlo važno. Te smjernice koje mentor može dati su neprocjenjive. Mentor vam može pomoći da se usredotočite na prioritete vašeg EVS-a i kada je potrebno uho za slušanje.“

Kao još jednu aktivnost u svom volontiranju u Oceanu Znanja, Sara je izdvojila događaje pod nazivom “Sundays with Sara.” Naime, u ljeto 2018. godine, Sara je krenula planinariti na Sljeme te je, na Zrinkin savjet, svoje nedjeljne planinarske izlete pretvorila u događaj pod tim nazivom:

“Isprva sam mislila da se nitko neće pojaviti. Mislila sam tko bi želio planinariti na Sljeme sa nekom curom iz Nizozemske. Ali ljudi su mi se zapravo pridružili. Ne puno, ali jesu. Bilo je zabavno na ovaj način upoznati Zagrepčane. Neki od njih koje sam upoznala tijekom “Sundays with Sara” također su se kasnije pridružili “Philosophy Café”, što je bilo baš kul.”

Pod nazivom “Philosophy Café” volonteri Oceana Znanja provodili su različite diskusije s mladima iz Zagreba u neformalnom okruženju nekog kafića, a uglavnom su bile osmišljene kako bi mladi raspravljali i reflektirali o pojavama iz svakodnevnog života. U jednoj od ovih kava, Sara se okušala u novim ulogama te mi je ispričala i kako je na nju to djelovalo:

“Najteže tijekom Philosophy Café mi je bilo smatrati se voditeljicom. Činilo mi se kao da moram sebe staviti iznad ostalih u grupi. Ovo mi je također bilo teško za vrijeme BPB-a...Ali dok sam vodila BPB nije me to previše mučilo jer balet je moja stvar, recimo... Tako da sam znala o čemu pričam i koji je bio moj cilj i grupni cilj... Neki ljudi su vrlo prisutni. Sjećam se da je jedan momak gotovo preuzimao moju ulogu. Ovo je bio važan trenutak za učenje o tome da se učvrstiš na svojoj poziciji i da je u redu biti jasan oko uloga i određenih granica.”

Kroz razgovor sam nastojao saznati Sarinu percepciju i razmišljanja o Zagrebu i stanovnicima općenito, a nije me začudilo što je većinu navoda bazirala na usporedbama između njoj bliskog okruženja u Nizozemskoj te novog u Zagrebu. Upravo je kao najveću poteškoću u svom volonterskom iskustvu, ali i onom života u Zagrebu, istaknula:

“Prilagodbu na Hrvatsku te javni prijevoz u Zagrebu“.

Govoreći o „hrvatskom načinu života“ Sara je navela:

„U početku ga nisam nikako mogla shvatiti... Ali trudila sam se prihvatiti što više dijelova kulture. A malo sam se pogubila u tom procesu.“

Sara mi je spomenula određene navike koje je primijetila u Zagrebu, a koje je izdvojila kao “čudne”:

“Ne razumijem kako ljudi u svako doba dana imaju vremena za kavu i onda se žale da nemaju novaca...A nikad te ljude koji se žale nisam vidjela da rade. I nije mi jasna ta zagrebačka špica i zašto se ljudi toliko srede da bi sjedili i pili kavu vikendom”.

“Stariji ljudi koji se u tramvaju ponašaju kao da su važniji od svih drugih. Doživjela sam čak kulturni šok u petom mjesecu volontiranja. Duboko sam bila šokirana ponašanjem starijih ljudi i njihovog drskog ponašanja oko zauzimanja mjesta u tramvaju ili autobusu“.

Unatoč ovim pojavama koje su ju neugodno iznenadile, Sara je naglasila kako se osjećala vrlo povezano s lokalnom zajednicom, koja „ju je prihvatila i gdje je pronašla svoje mjesto“.

Opisujući mi svoje anegdote i viđenja stanovnika Zagreba, Sara je pričala i o načinima provođenja slobodnog vremena tijekom volontiranja, što je uvijek posebno zanimljivo, s obzirom na fizičku izmještenost volontera iz poznate okoline i vlastite obitelji te dolazak u potpuno novu sredinu. Prema vlastitom iskustvu mogu potvrditi da su putovanja jedan od omiljenih načina na koje volonteri ESS provode svoje slobodne dane. Međutim, iznenadio me Sarin odgovor koji sam izdvojio i jer odražava ono što je Sari bilo bitno tijekom volontiranja:

“Putovala sam, ali ne mnogo u usporedbi s ostalim EVS volonterima koje sam upoznala tijekom godine. To mi nije bilo toliko važno. Htjela sam odraditi dugoročno volontiranje jer sam se htjela integrirati što je više moguće i utopiti u hrvatsku kulturu. To mi je bio glavni fokus.”

Osobno mi je bilo vrlo važno u razgovoru sa Sarom dobiti povratnu informaciju koja se dotiče uvjeta života, tako je Sara govoreći o negativnim iskustvima izdvojila situaciju u kojoj se zatekla zbog dolaska novih volontera:

“Nije mi se svidjelo...ali samo zadnja 4 mjeseca...mijenjanje volontera u stanu. Bilo je previše novih promjena i ljudi iz različitih kultura za mene u jednoj godini. To me umorilo i počela sam se izolirati.”

Posebno je bilo zanimljivo čuti što Sara smatra da je naučila i promijenila zahvaljujući ovom iskustvu:

“Naučila sam malo hrvatskog. Trenirala sam svoje strpljenje... Naučila sam kako se prilagoditi ne samo različitim kulturama, već i u skupinama ljudi, velikim i malim.. uključujući sustanare. Naučila sam da je potrebno više od samo jedne godine da se pravilno integriram u novu kulturu... Naučila sam kako biti voditeljica. Znam što znači pokazati inicijativu i koliko vam to energije može dati zauzvrat. Naučila sam kako raditi s Excelom. Kako pisati radionice.”

“Toliko sam unaprijedila svoje orijentacijske vještine, unatoč činjenici da još uvijek nisam dobra u tome. Puno sam kreativnija u rješavanju problema, svakodnevno to radim. Naučila sam toliko jela za kuhanje. Ponosna sam što sam završila cijelu godinu kako sam i obećala. Bilo mi je jako teško završiti cijelu godinu.”

Zaključno, zanimala su me njezina razmišljanja o sebi prije i nakon ovog iskustva te osobito da li je ono za nju ono bilo emancipirajuće u području samopouzdanja:

“Naravno da se mogu usporediti, ali ja nisam više ista osoba. Prije sam bila nesigurna oko svega... ne znajući da mogu i imam pravo poštivati vlastite granice i obznaniti ih ljudima. Dio mene, moje temeljne karakteristike, nikada se neće promijeniti... Moja spontanost, optimizam, pozitivno stajalište nikada se neće promijeniti. Ali promijenilo se kako dopustiti da ove karakteristike budu korisnije za mene i druge. Zbog svoje EVS godine mogu analizirati situacije i ljude i mogu znati kada je nešto korisno reći ili napraviti. Ne mogu to objasniti vrlo nijansirano...”

Od važnijih ishoda svog volontiranja, Sara je izdvojila kako smatra da je razvila svoju sposobnost kreativnog rješavanja problema, što ju je, prema njezinim riječima, motiviralo da se vrati formalnom obrazovanju. Naime, objasnila je kako ju je prije samog volonterskog iskustva odbijala mogućnost nastavka obrazovanja na nekom od fakulteta te je imala izrazito negativan stav o učenju unutar akademskog sustava. Predmeti poput matematike i fizike zadavali su joj poteškoće zbog kojih je “imala nisko samopouzdanje i smatrala da gubi vrijeme u školi te da bi joj bilo bolje zarađivati novce”. Po povratku u Nizozemsku upisala je večernju školu kako bi ostvarila uvjet za upis fakulteta, kojeg je i uspjela upisati u rujnu 2020. godine.

6.2. Europska Elizabeta

Druga dugoročna volonterka bila je Elizabeta (23) iz Ukrajine. Elizabeta dolazi iz Kijeva gdje je za vrijeme studija saznala za volonterske mogućnosti te je pronašla udrugu pomoću koje je došla u Hrvatsku. Elizabeta je inicijalno trebala biti volonterka Oceana Znanja samo dva mjeseca, no pri kraju njezinog prvog volonterskog projekta otvorila se mogućnost novog desetomjesečnog projekta, na kojem je kasnije i sudjelovala. Kao i Sara, Elizabeta je istaknula poteškoće s kojima se susrela na početku svog volontiranja te je upravo tu fazu izdvojila kao najtežu, a ponajviše je to bilo povezano s načinom na koje je volontiranje bilo koncipirano. Njezina su se kazivanja uvelike temeljila na usporedbi iskustava u Ukrajini i Hrvatskoj. Tijekom razgovora opisivala mi je svoje nesnalaženje i frustracije koje su proizlazile iz „tolike slobode u svom volontiranju“.

„Najteže mi je bilo na početku kad sam počela...Znači ovo short-term, još kratkoročni, ja nisam mogla uopće skužiti šta moram... Ja nisam ni imala raspored, znaš u Ukrajini ti imaš svakako raspored. Imaš neki još šef koji ti uvijek nešto ovak može u ružnom tonu izraziti da ti moraš napraviti. Nema veze da li ti radiš tamo ili ti neki trainee, stažer tako mi to kažemo...asistent. A ovdje ja sam imala takvog supervizora koji mi bio jako liberalan, jako onak sve ti daje u ruke pa ti sam moraš sebi odabrat dan ti ideš dogovarat susret za video story o novoj solidarnosti ili da ti sam odabereš gosta u svoju kavu. Jer ja sam imala takav projekt „Kava s ...“ se zvao, pa morala svaki mjesec naći isto nekakog gosta, spikera, koji želi da podijeli svoju priču života šta on radi, kako on uspješno došao do tog, do to razine, pa podijeli sa mladima i to mi bilo onak jako teško doći sebi pa sam odabrati taj dan kad ja idem..“.

Također, Elizabeta je spomenula izazove u shvaćanju što bi njezino volontiranje uopće trebalo biti:

„(...)Nekako sve mi bilo to uredu, samo teško mi bilo skužiti cilj volontiranja. Znači morala bi zapravo, prije nego što dođem, nekako taj ugovor, još razmišljati o njemu, kako da sve te ideje o solidarnosti, pa uživo napraviti. Pa onako, ali ok to je morala skužiti neke target groups, neke teme koje bi ja mogla da sad, u tu solidarnost stavim pa pokažem ljudima kako to izgleda u praktičnom smjeru..“

Elizabetin osobni projekt sastojao se od različitih aktivnosti koje su uključivale pisanje članaka na internetskoj stranici i društvenim mrežama Oceana Znanja, snimanje životnih priča ljudi koji čine pozitivne promjene u društvu te osobni projekt pod nazivom „Kava s...“, kako je navela. Projekt je nastao kao Elizabetina ideja za koju je dobila inspiraciju nakon što se upoznala s osobnim projektima volontera prije nje. Ispričala mi je kako je za taj koncept ključnu ulogu odigrao njezin osobni interes za pričama „uspješnih i vrhunskih ljudi“ te kako je pritom „svoju strast pretvorila u svoj osobni projekt“. U ovom projektu Elizabeta je sama birala koga će intervjuirati te je pisala o temama koje su njoj bitne. Navedene okolnosti, kao i sloboda da svoje zadatke izvršava kad njoj odgovara, osim što su joj ponekad izazivale frustracije, Elizabeta je istaknula kao ključne u svom volonterskom iskustvu. Također, navela je kako se kroz sve aktivnosti „imala priliku povezati s mnogim ljudima i usput osvijestiti sebi koliko je sposobna“. Na svom osobnom projektu „Kava s ... ugostila je pojedince poput Branka Bijelića, akademskog slikara, Edinu Pličanić, primabalerinu, Luciju Bužančić, animatoricu i ilustratoricu te dr.. te nadodala:

„Tako sam širila svoju mrežu kontakata i stvorila nova prijateljstva.“

Između ostalog, Elizabeta je imala zadatak svaki tjedan napisati 10 stvari koje je naučila i 10 stvari koje je napravila po prvi put te je istaknula kako joj je ovaj zadatak bio vrlo težak u početku. Tu bi listu slala svojoj koordinatorici i mentorici s kojima je imala razgovore o tome i svaki bi mjesec Elizabetine misli završile kao objava na društvenim mrežama Oceana Znanja. Važno je napomenuti da je sve aktivnosti i događaje Elizabeta pisala i organizirala na hrvatskom jeziku.

Kao i u slučaju ostalih kazivačica, zanimao me Elizabetin odnos s članovima Oceana Znanja te kako je to utjecalo na nju. Odnos sa Zrinkom Elizabeta je navela „kao blago“, ističući kako je vidi kao uzor i „prijateljicu na koju može računati“. Govoreći o tom odnosu, spomenula je kako je Zrinka „u početku postavila vrlo jasne granice oko onoga što je dopušteno i što nije“. Elizabeta je naglasila važnost Zrinke kao osobe koja je pokazala razumijevanje u njoj teškim trenucima „kad je sumnjala u svoje sposobnosti“, ali i kao netko tko ju je tražio da „own her mistakes“ jer samo tako može iz njih nešto naučiti i ne ponavljati iste greške“.

Vrlo zanimljivo bilo mi je kazivanje u kojem je Elizabeta navela što misli o ispunjavanju Youthpass-a:

„I to mi malo bilo teško na početku a onda sam probala nekako uživati u tom procesu i zaboravila sam već na ovaj certifikat koji sada moram sam sebi pisati, znači ispunjavati i to mi isto fora nikad nisam u životu ispunjavala sam sebi certifikat, to je super, da ti razmišljaš sam što si naučio, nego netko zna bolje nego ti što si naučio“

Ideje o prilikama koje pruža Europska unija i općenito ideje o „europskom“ značajno su obilježili Elizabetina kazivanja, kao što će se vidjeti kroz prikaz ovog intervjua. Između ostalog, kad smo pričali o njezinim putovanjima tijekom volontiranja i u pauzi između oba iskustva, osim svijesti o dobrobitima putovanja i financijske podrške koju je primila, Elizabeta je još izjavila:

„Ma bilo je bitno zato što ti isto upoznaješ, možeš upoznati neke, ove...jedno od osam key competences, kako promijeniti neku valutu, currency, kako sve to... Jer to ti je prvi budžet u životu neki ovakav stalni, stabilan budžet, koji si dobivaš za taj svoj proces volontiranja...I možeš nekako odlučiti kamo ti putuješ, neke svoje planove, tipa potrošiti pa znati šta dalje, pa kako moraš sve to organizirati taj „budget“ tako važno... jer ti si sada postao individualan čovjek i ovako europsko izgledaš... moraš se planirati po standardima države u kojoj živiš.“

Opisujući svoj drugi volonterski projekt, Elizabeta je izdvojila učenje rada u programima za obrađivanje poput Photoshop-a i Adobe Premier-a, ali i:

„Naučila sam da je za mene bitno tražiti pomoć...ali u Ukrajini nikad to nisam mogla. Sve sam morala sama napraviti. Shvatila sam i važnost rada u timu i da zajedno uvijek možemo napraviti bolji rezultat nego sami.“

Kao i Sara, Elizabeta je spomenula „hrvatsku kulturu“ za koju je opisala kao „jako zanimljivu“; gdje „ljudi rado i dugo sjede na kavi ali je to puno više od kave... to je trenutak druženja i povezivanja, inspiracije i sukoba.“

„(...)opuštenija i glasnija nego moja ukrajinska“

Elizabeta je iskazala da se osjećala „prihvaćeno odmah po dolasku“, a kao najveći izazov istaknula je potrebu da se prilagodi na „europske vrijednosti koje su prisutne u Hrvatskoj za razliku od Ukrajine“. Navela je kako su ljudi „otvoreniji prema različitosti“ te nadodala:

„Nitko tebe ne pita s kim se družiš i provodiš svoje vrijeme, ako dobro radiš posao...nikom ne smetaju tvoji hobiji i tvoji interesi“.

Istaknula je kako je u Hrvatskoj doživjela slobodu koja joj je u Ukrajini bili limitirana, što prema njezinim riječima, vidi kao „dodatnu europsku vrijednost“.

Volontiranje vidi kao prekrasnu priliku za pronaći sebe, prije nego „krene raditi nešto „ozbiljno“ u životu“. Elizabeta je prije volontiranja stažirala u ukrajinskom ministarstvu kulture, pa je bilo zanimljivo kako je usporedila to s volonterskim iskustvom u Zagrebu, rekavši da je tijekom staža radila „trivijalne stvari“ te „ništa posebno za razliku od volontiranja gdje se mogla pokazati svijetu i istražiti nešto novo.“

Primjetila je promjene u svojoj osobnosti, pa je tako navela kako je postala „opuštenija i smirenija te kako se više ne boji biti otpuštena ako ne napravi sve što je zamišljeno za taj dan; „Ako ne bude danas, onda će biti sutra, ali mora biti“.

Prilikom razgovora o njezinom volontiranju, navela je brojnost „novih“ iskustava, poput odlaska na festival (Aurea Fest u Požegi), o čemu je ushićeno pričala jer to nikada prije nije doživjela, kao i putovanja po Srbiji te Bosni i Hercegovini. Kao značajnu stavku koja joj je to omogućavala, Elizabeta je navela financijsku sigurnost koju je osjećala za vrijeme volontiranja. Imala je mjesečni budžet „koji je pripadao samo njoj, koji je mogla trošiti kako je htjela“. Elizabeta je opisala kako je kroz samostalno gospodarenje novcem „vidjela koliko toga može i što joj sve stoji na raspolaganju“.

Govoreći o promjenama, Elizabeta mi je istaknula kako ona sada „u svojim očima izgleda onako europski“. Elizabeta je primjetila da joj volontiranje proširilo vidike i omogućilo da „shvati sve mogućnosti koje postoje za mlade Europljane“ te „da se može snaći u drugoj kulturi“. Navodi kako su europske vrijednosti, poput „ujedinjenosti u različitosti“ jako bitne i da ona u tome vidi svoj napredak. Kaže kako je spoznala „važnost rada u timu, dolaska na sastanak na

vrijeme“ te kako je primjetila da postoji „korporativna etika i kako svaki tim ima svoja neka pravila“.

Shvatila je da je „volontiranje ozbiljno“ i da ju „usmjerava da se razvije i napreduje“. Kao svoj osobni uspjeh navela je promjenu stava o ovisnosti o roditeljima. Naime, zahvaljujući volontiranju postala je „samostalna u svom procesu donošenja odluka“ te se tako „oslobodila tereta okruženja i društva koje ju je okruživalo u Ukrajini“.

Elizabeta je u Hrvatsku došla s namjerom da volontiranje „upiše u svoj životopis i poveća svoje mogućnost za zapošljavanje u Ukrajini“. No, tijekom volontiranja ona se „zaljubila u Hrvatsku.“ Dok pišem ovaj rad, Elizabeta je još uvijek u Hrvatskoj gdje je i ostala nakon volontiranja, s nadom da će „izgraditi svoj život u Zagrebu“. I sama je istaknula iznenađenost odlukom da ostane i svojom „zaljubljenošću“. Planira upisati magisterij ili doktorski studij u Zagrebu. Još uvijek redovito održava kontakt s ljudima iz Oceana Znanja, a osobito Zrinkom i ostalim lokalnim volonterima organizacije. Kako je i sama istaknula „stvorila si je zajednicu i prijatelje među članovima Oceana Znanja“ te vjeruje da će „uvijek biti povezana s organizacijom, na neki način“.

6.3. Nives – hrvatska međunarodna volonterka

Dok pišem ovaj rad, Nives (27) je još uvijek volonterka u Oceanu Znanja u sklopu ESS. Iako je porijeklom Hrvatica, živi i studira u Sloveniji. Nives je upoznala članove udruge na treningu za edukatore Oceana Znanja u kolovozu 2019. godine. Upravo se na tom našem projektu „zaljubila u neformalno obrazovanje i tim iz Oceana“ te je odlučila da želi biti „dio cijele priče i napredovati kako na osobnom tako i na profesionalnom planu“. Ideja i očekivanja s kojima se Nives prijavila na volonterski projekt bile su mogućnosti održavanja radionica za mlade, kao i „učenje o tome kako educirati polaznike na interaktivan i neformalan način“. Nivesina volonterska praksa uvelike je određena trenutnom globalnom pandemijom, zbog koje je, prema njezinim riječima, „zapela“ u Sloveniji gdje trenutno završava svoj studij. Upravo zbog ovih okolnosti njezin je projekt morao biti značajno promijenjen, što je uključilo usmjeravanje na online radionice. Također, njezin je fokus rad na društvenim mrežama Oceana Znanja, prvenstveno kreiranje sadržaja na Instagramu na teme aktivnog građanstva, tolerancije, borbe protiv rasizma te općenito obrađuje društvene teme po vlastitom izboru. Način na koji je

oblikovano njezino volontiranje, trenutne globalne okolnosti, ali i činjenica da Nives dolazi iz Hrvatske te ne volontira u novom okruženju, učinili su i razgovor s Nives značajno drugačijim od Sare i Elizabete. U njemu se ponajviše iskristalizirao Nivesin fokus i želja za razvojem određenih znanja i vještina, ideja poboljšanja te njezina percepcija o vlastitim kompetencijama. Nives je istaknula kako joj je upravo cijela ova situacija omogućila razvijanje njezinih „digitalnih vještina“. No, s tužnim tonom je izrazila i nadu u mogućnost održavanja barem nekoliko radionica uživo te „razvoj i drugih vještina“. I za trenutnu situaciju je navela kako ju „rastužuje“ jer joj je „oduzela dio prilika za poboljšanje“. Međutim, ni otežavajuće okolnosti ne sprječavaju je u njezinim naumima:

„Činjenica je da ne mogu mijenjati situaciju to znači bilo je kako je bilo, prihvaćam to, tako je očito trebalo biti. Ja sam to uzela kao priliku da naučim društvene mreže i Instagram i organizaciju sadržaja, a to je isto nešto što sam jako htjela naučiti a nikad to ne bih da nije bilo ovako.“

Uz vještine snimanja i editiranja videa, istaknula je edukaciju o Instagram i Facebook algoritmima koju je prošla te kako je postala „influencer-edukator“ koji „svojim postovima diže svijest o temama poput aktivnog građanstva i empatije“. Međutim, Nives je izrazila i nezadovoljstvo razinom vlastitih kompetencija, što izgleda nije rijetka pojava s kojom se susreću volonteri:

„Iskreno, zasad sam u jednu ruku ponosna na sebe jer sam savlada nekoliko zahtjevnih programa za obradu slika, videa i zvuka, ali s druge strane se osjećam nekompetentno jer to još uvijek nije na onom nivou na kojem ja želim da budem. Često znam osjetiti obeshrabrenje i strah jer mi se doima da nije dovoljno dobro.“

„Prije početka volontiranja za Ocean sam bila oduševljena facilitacijom radionica i htjela sam to naučiti. Sretna sam što sam imala priliku ući u taj svijet i iskusiti kako je to voditi radionice, ali mislila sam da će mi ići bolje. Velika pozitivna stvar koja me baš usrećuje je kad vidim kako ljudi odu s radionice zadovoljni... kako su se svi povezali i nešto naučili jedni od drugih,...ali prije svake radionice ja baš osjećam ogroman strah i paniku koji nisam osjetila prije ijednog ispita u svojim 5 godina studiranja. Voljela bih da imam nekakav uvod i formalno obrazovanje kada je u pitanju facilitacija radionica i javni nastup jer kada imam teoretsku osnovu to mi daje

sigurnost i temelj za dalje. Sve ovo govorim zato što sam dugo maštala o tome da uđem u svijet neformalne edukacije i vodim radionice... ali trenutno sam u fazi gdje je taj paralizirajući strah kojemu pokušavam ne dati da me preuzme i odradim radionicu i onda budem zadovoljna i pitam se čega sam se bojala.“

Međutim, Nives je napomenula i da je primjetila kako kroz projekt „postaje samostalnija i pobjeđuje svoje strahove od javnog nastupa“. Opisala je kako prije svake radionice koju je imala prilike održati osjeća ogroman strah te tvrdi kako se ni na fakultetu „nikad nije toliko bojala“. Suočavanje s ovim strahom i održavanje radionica smatra „svojim napretkom“. Jednu od najznačajnijih promjena koje primjećuje na sebi otkad je počela volontirati jest „da joj se perfekcionizam koji je uvijek bio prisutan u njezinom radu smanjio i da je naučila biti manje stroga prema sebi“. Također, napomenula je kako „vidi svoj razvoj u suradnji s ljudima koje smatra autoritetom“. Objasnila je kako bi prije volontiranja uvijek napravila zadatak koji joj je nadređeni naložio, neovisno o tom slaže li se s tim ili ne. Dok se „na volontiranju uvijek pita za mišljenje i diskutira se oko implementacije zadataka“. Kaže kako je na taj način „imala priliku vježbati svoju asertivnost i vještinu ulaska u konstruktivni dijalog s nadređenim“.

Za razliku od ostalih kazivačica, odnos s koordinatoricom i supervizoricom Zrinkom Nives je predstavila u ponešto drugačijem svjetlu. Naime, prema njezinim kazivanjima, kroz čitavo se volontiranje kao poteškoća „provlači nedostatak povezanosti s koordinatoricom i supervizoricom Zrinkom“. Iako ističe kako su njihovi sastanci uvijek korisni, Nives također napominje kako je vrlo teško raditi refleksiju online i dogovarati se oko zadataka. Odnos sa Zrinkom vidi kao „toplo-profesionalni“ te „cijeni Zrinkin rad i njezine metode rada“:

„Super mi je što je metoda rada fleksibilna, ali ponekad kao da mi nedostaje strukture i ozbiljnosti. Dogodilo mi se već u nekoliko navrata da kada dobijem novi zadatak osjećam se inspirirano, nadahnuto i puna želje da to ostvarim, a već drugi dan osjetim teret veličine te obaveze. Jako se prestrašim i prije same izvedbe prođe i po nekoliko dana razmišljanja jesam li ja uopće sposobna izvesti takvo nešto. „

Volontiranje za Nives predstavlja hobi kojim se uvijek htjela baviti, ali joj financijska situacija to nije omogućavala. Financijska podrška i u njezinom slučaju također čini ključnu razliku:

„Jako mi se sviđa jer režije i hrana koji su mi plaćeni iz projekta mi omogućuju da mogu volontirati. U protivnom bi morala raditi“.

I sama ističe kako zadatak koji je dobila smatra „jako važnim jer želi svojim radom mladima omogućiti da vide Ocean Znanja u onom svjetlu u kojem ga ona vidi“. Nives vidi Ocean Znanja kao: „jednu prekrasnu organizaciju koja je za nju svijetla točka društva koja otvara prilike mladima i stvarno im omogućava da dosegnu svoj potencijal, ohrabruje ih i osnažuje i to dakle nije samo nešto što stoji na papiru nego zaista je tako i to se vidi, organizacija stvarno živi taj svoj moto“.

7. ZAKLJUČAK

U diplomskom radu proučavao sam teren u koji sam svakodnevno duboko uronjen u svom životu, a koji se odnosi na volonterske projekte u udruzi Ocean Znanja u sklopu mobilnosti mladih unutar programa Erasmus+. Već samo istraživanje konteksta i strukturalnih uvjeta koji omogućavaju ove aktivnosti pokazale su mi preslojenost i međusobnu isprepletenost različitih društvenih koncepta i fenomena; povrh svega to su mobilnost mladih i volontiranje, a potom i djelovanje Oceana Znanja kao nevladine organizacije za mlade, područje rada s mladima, nastojanja Europske komisije, identitetska pitanja, vizije aktivnog građanstva i participacije u civilnom sektoru. Prikaz konteksta osvijetlio mi je zasićenost Erasmus+ iskustva, barem EVS-a, različitim agendama; pri čemu su u međuigri one institucije koja dodjeljuje financijska sredstva i šire zajednice kojoj pripada, a to je u ovom slučaju Europska unija, organizacije, samog pojedinca, lokalne zajednice i dr. Važan segment koji također prožima EVS iskustvo je onaj područja rada s mladima u kojemu je dominantna paradigma neformalno učenje sa svojim metodama i ciljevima koji se prvenstveno odnose na emancipaciju mladih pojedinaca.

U radu sam prikazao određene kontekstualne varijable koje ukazuju na specifične političke, socijalne i povijesne uvjete u kojima se oblikuje mobilnost mladih danas u Europi. Između ostalog, mladi se prijavljuju na ove programe kako bi postigli određene promjene, napredovali u određenim aspektima i poboljšali vještine, a ovi su iskoraci itekako vezani uz suvremene društvene zahtjeve, osobito one vezane uz natjecanje na tržištu rada. Iza prijave na ovakvo

iskustvo može postojati kompleksna motivacija, pri čemu treba uzeti u obzir status volontiranja u suvremenom društvu kao vrlo poželjne prakse. Volontiranje općenito, ali osobito mladih, u javnom je diskursu globalno pozitivno valorizirano i poticano te se gotovo jednostrano perpetuira predodžba volonterskog iskustva kao odraz aktivne i odgovorne pozicije unutar društva. Istim predodžbama obilježeno je i volontiranje u programima Erasmus+, međutim smatram da je volontiranje u njemu prvenstveno obilježeno idejama osobnog i profesionalnog razvoja pojedinca, a potom koristi za lokalnu zajednicu. Ovo iskustvo, između ostalog, funkcionira kao priprema mladih za ulazak na tržište rada i početni korak u participaciji svijeta odraslih. Mnogi mladi u Europi EVS promatraju kao odskočnu dasku za pronalazak posla te općenito mogućnost stjecanja kulturnog i društvenog kapitala u različitim oblicima i na različite načine. Akumulacija novih kapitala olakšana je financijskom podrškom i osiguranim egzistencijalnim pitanjima za vrijeme trajanja projekta, a u ovom procesu olakšava i specifičnost ovog iskustva koja je fokus na socijalizaciju i interakciju mladih međusobno i mladih s lokalnom zajednicom.

Iskustvo koje sam proučavao vrlo je specifično jer predstavlja program mobilnosti za mlade koji je na neki način hibridna praksa u kojoj se stapaju ideje volontiranja sa svim svojim altruističnim ciljevima za zajednicu, ali podjednako su važni interesi pojedinaca. EVS i ostale mobilnosti u okviru Erasmus+ programa bile su usmjerene na osobni i profesionalni razvoj mladih ljudi, no projekti oko kojih su se oblikovali idejno su morali biti projekti zajednice i za zajednicu. Istovremeno, vizija ovih programa i projekata u sklopu njih bila je potaknuti razvoj mladih u smjeru koji je od interesa na više razina zajednica, od lokalne do najšire Europske zajednice

EVS iskustvo predstavlja volontiranje u kojem postoje propisane obaveze i dužnosti volontera prema organizaciji u kojoj djeluje, a one se nadgledaju i usmjeravaju edukacijskim i pedagoškim metodama koje karakteriziraju u Hrvatskoj još nedovoljno prepoznato područje rada s mladima. U Oceanu Znanja velik je naglasak stavljen na strukturu podrške koju ima svaki volonter. Koordinator i mentor pristupaju individualno svakom volonteru; njihova uloga se sastoji ponajviše u usmjeravanju volontera, a oni kroz svoje djelovanje nastoje poticati na učenje, prvenstveno o sebi te afirmirati „učenje kroz greške“, poticati na samoekspresiju i razvoj vlastitih ideja o volonterskom angažmanu i načinu na koji će biti strukturiran, poglavito kroz osobni projekt koji bi trebao utjeloviti njihove trenutne aspiracije i interese općenito.

Volontiranje je u ovoj udruzi prožeto suradnjom između koordinatora i mentora te samog volontera, pri čemu je misao vodilja povećanje dobrobiti volontera, uz njihov pristanak i potpunu svjesnost o namjerama osoba koja ih usmjeravaju. Volonteri su poticani na učenje i razvoj, osobito u emocionalnoj i društvenoj sferi, izražavanje vlastitih misli i kreativan pristup u suočavanju s izazovima te rješavanju problema.

U istraživačkom procesu kontinuirano sam se osvještavao i o složenosti kojom je prožeto iskustvo kazivačica. Cilj rada nije bilo interpretirati razlike u iskustvima kazivačica, koje su svakako uzrokovane brojnim faktorima za čije je razumijevanje potrebno istraživanje mnogo većih dimenzija. Kazivanjima sam nastojao dobiti njihove doživljaje vlastitog iskustva, što uključuje uvide u očekivanja, percepcije, osjećaje i dr. koji su obilježile život kazivačica tijekom njihovog volontiranja u udruzi te značenja koja pridaju tom iskustvu. Intervjui u mnogočemu nalikuju biografskim narativima te su zahvaljujući fenomenološkom pristupu snažno osvjetlali različitosti među iskustvima kazivačica. Volonteri Oceana Znanja i sami su tijekom volontiranja poticani na samorefleksiju te su promišljanja o vlastitom iskustvu standardni dio volonterskih zadataka, što je značajno pogodovalo pri intervjuiranju. Također, certifikat Youthpass koji se dobiva po završetku volontiranja predstavlja finalnu službenu samorefleksiju o vlastitom iskustvu te, ponajviše, stečenim kompetencijama i usvojenim vještinama. Iza Youthpassa stoji diskurs kompetencija koje su i službeno definirane i značajno promovirane, a čije je osvještavanje važan element u procesu povećanja zapošljivosti mladih. Mnogi su iskazi, stoga, rezultat ranijih pokušaja dokumentiranja vlastitog iskustva kroz introspekciju koja je djelomično i obavezna, no nesumnjivo je ovaj otvoreni proces dovodio do novih spoznaja, možda i otkrića, za same kazivače, a za mene pogotovo.

U slučaju Sare i Elizabete volontiranje je zahtijevalo fizičku izmještenost na prostor druge države, stoga su njihovi dojmovi značajno obilježeni susretom s drugošću. Nives je, s druge strane, svoje volontiranje uglavnom provela u sferama virtualnog svijeta te su njezini dojmovi poprilično drugačiji. U svim slučajevima, kazivanja su pokazala kako je iskustvo volontiranja u Oceanu Znanja pridonijelo određenim transformacijama, uglavnom u sferi samospoznaje i stavova. Promjene se odnose ponajviše na stvaranje pozitivnije slike o sebi i vlastitim vještinama. Zadovoljstvo vlastitim iskustvom i percepcija vlastitog volontiranja u svim je slučajevima u direktnoj vezi sa prvotnim očekivanjima koje su kazivačice imale na početku,

što nije nimalo iznenađujuće. Očekivanja se odnose i na predodžbe koje su kazivačice imale o svom volontiranju prije nego što je ono počelo, kao i o željenim promjenama.

Sve su kazivačice izrazile procjenu o vlastitom napretku, bilo da se radi o poboljšanju vještina ili usvajanju pozitivnijih stavova o sebi. Moglo bi se reći da se procjenjeni napredak očituje prvenstveno u sferi osobnog razvoja, no u svojim su kazivanjima volonterke istaknule i usvajanje novih praktičnih vještina i poboljšanje kompetencija. Iz njihovih se kazivanja može iščitati da je njihova koordinatorica i supervizorica Zrinka odigrala ključnu ulogu u njihovom snalaženju i općenito iskustvu volontiranja. Zanimljivo kako jedno od temeljnih postulata u Zrinkinom djelovanju; sloboda koju daje volonterima u strukturiranju vlastitih projekata te formiranju rasporeda, na sve je tri kazivačice barem u nekom periodu djelovala negativno. Zrinka bi svaki projekt prilagodila potrebama i sposobnostima volonterki imajući u vidu ciljeve i zadatke napisane u projektnom prijedlogu. Na temelju kazivanja svih kazivača smatram da je ova prilagodba i individualni pristup jedan od glavnih razloga uspješnosti projekata.

O snaživanje, ohrabivanje i preuzimanje odgovornosti za vlastita djela glavni su pristupi rada koja Zrinka koristi s volonterkama. Svaka od volonterki opisala je upravo podršku i Zrinkin trud kao ključan. Alat pod nazivom „10 things...“ koji je Zrinka izmislila u Oceanu Znanja postao je standard za praćenje učenja i poticanje volontera da izađu iz svoje zone komfora, te je zaslužan za stvaranje navike samorefleksije i stava o kontinuiranom učenju. O snaživanje, ohrabivanje i preuzimanje odgovornosti za vlastita djela su glavni pristupi rada koja Zrinka koristi s volonterkama. Provedba projektnih prijedloga u praksi se pokazala drugačijom od onoga što je izvorno zamišljeno. Zrinka bi svaki projekt prilagodila potrebama i sposobnostima volonterki imajući u vidu ciljeve i zadatke napisane u projektnom prijedlogu. Na temelju kazivanja se moglo iščitati koliko individualni učinak jedne osobe, u ovom slučaju Zrinke, bez obzira na druge članove, agendu udruge i pedagoške pristupe može biti snažan faktor u oblikovanju iskustva kazivačica. Svim kazivačicama je njihov EVS bila prilika za snalaženje u novim situacijama, gospodarenje s vlastitim financijama te razvijanju osjećaja samostalnosti i neovisnosti od roditeljske podrške. Zanimljiva je upravo Elizabetina priča, koja dolazi iz EECA regije, a zbog svog volonterskog iskustva i života doživljava sebe kao više europskom osobom što je u skladu s postavkama i ciljevima programa. Prednost etnografije u proučavanju iskustava mladih prožetih višedimenzionalnošću, ali i općenito, jesu mogućnosti koje ona pruža u

istraživanju pojedinačnog i ulasku u sfere osobnosti. Ovakvim se pristupom može se prodrijeti u nijansiranost iskustva i bogatstvo njihovih naličja, izraženo vrlo često kroz nesuglasje između iskustava kazivača.

8. Popis literature

BANAJI, Shakuntala, MEJIAS, Sam i DE LA PAVA-VELEZ, Benjamin. 2018. The Significance of Ethnography in Youth Participation Research: Active Citizenship in the UK after the Brexit Vote. *Socialni Studia/Social Studies*. 15.

BUŽINKIĆ, E., ČULUM, B., HORVAT, M. i KOVAČIĆ, M. 2015. Youth Work in Croatia : Collecting Pieces for a Mosaic. *Child & youth services*, 36 (1), 30-55

CAIRNS, David. (2014). Youth Transitions, International Student Mobility and Spatial Reflexivity: Being Mobile?.

CAIRNS, David, KRZAKLEWSKA, Ewa, CUZZOCREA, Valentina, ALLASTE, Airi-Alina. 2018. Mobility, Education and Employability in the European Union: Inside Erasmus.

DALLIMORE, David, DAVIS, Howard, EICHSTELLER, Marta i MANN, Robin. 2018. Place, belonging and the determinants of volunteering. *Voluntary Sector Review*. 9.

GRÖNLUND, Henrietta. 2011. Identity and Volunteering Intertwined: Reflections on the Values of Young Adults. *Voluntas*.

GULIN ZRNIĆ, Valentina. 2005. "Domestic, one's own, and personal: auto-cultural defamiliarisation." *Narodna umjetnost* 42, br.1:161-181.

HUSTINX, Lesley, CNAAN Ram i HANDY Femida. 2010. *Navigating Theories of Volunteering: a Hybrid Map for a Complex Phenomenon*. *Journal for the Theory of Social Behaviour* 40 (4): 410–434.

JANOSKI, Thomas, MUSICK, March i WILSON, John 1998. Being volunteered? The impact of social participation and pro-social attitudes on volunteering. *Sociological Forum*, 13(3), 495–519.

KOVAČIĆ, Marko. i ĆULUM, Bojana. 2015. Teorija i praksa rada s mladima: prilog razumijevanju rada s mladima u hrvatskom kontekstu. Zagreb, Mreža mladih Hrvatske.

MORCIANO, Daniele i SCARDIGNO, Anna. 2014. The identity of youth work as an agent of social equality. *Italian Journal of Sociology of Education*. 6. 25-52.

O'TOOLE, Michelle i GREY, Chris. 2015. *Beyond choice: 'Thick' volunteering and the case of the Royal National Lifeboat Institution*. *Human Relations*. 69.

PLES, Marzena. 2018. European Voluntary Service with the Eastern Europe and Caucasus region as a tool for social inclusion of young people. *LEARNING MOBILITY, SOCIAL INCLUSION AND NON-FORMAL EDUCATION Access, processes and outcomes*.

POKASIĆ, Kristina, ZERGOLLERN-MILETIĆ, Lovorka i NEMET, Borna. 2019. "Erasmus + as an Instrument of Encouraging International Cooperation and Developing Cultural Awareness of Students." *Croatian Journal of Education* 21, br. 2: 539-566.

ROZAKOU, Katerina. 2016. *Crafting the Volunteer: Voluntary Associations and the Reformation of Sociality*. *Journal of Modern Greek Studies*, vol. 34 no. 1, p. 79-102. JOHNS HOPKINS UNIVERSITY PRESS

ŞENYUVA, Özgehan i NICODEMI, Susie G. 2017. I have a diploma, now I need a Youthpass”: European Voluntary Service as a shortcut to employment? *LEARNING MOBILITY, SOCIAL INCLUSION AND NON-FORMAL EDUCATION Access, processes and outcomes*.

Internetske stranice:

https://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2020/04/RAY-MON_Research-Report_20200401.pdf

www.oceanznanja.hr

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/HR/COM-2018-24-F1-HR-MAIN-PART-1.PDF>

<https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47262202/Resolution+of+the+EU+Council+of+18-19+November+2010+on+youth+work/065f18e1-7392-4d88-b4f1-f0fcf2d33cc0>

Sažetak

Diplomski rad *Mobilnost mladih i nevladin sektor u okviru programa Erasmus+ na primjeru udruge Ocean Znanja* predstavlja studiju slučaja u čijem su središtu iskustva volontera na programu mobilnosti Erasmus+ u udruzi Ocean Znanja u Republici Hrvatskoj. Važan segment rada predstavlja pokušaj kontekstualizacije iskustva kazivača koji je iziskivao istraživanje strukturnih čimbenika koji su oblikovali tip mobilnosti u kojemu su kazivači sudjelovali, s pretpostavkom o specifičnosti uvjeta, praksi te ciljeva koji su u međuigri.

Ključne riječi: rad s mladima, volontiranje, Erasmus+, mobilnost

Summary

The master thesis *Mobility of young people and the NGO sector in the framework of Erasmus+ on the example of the NGO Ocean Znanja* represents a case study centred around the experiences of volunteers on the mobility program Erasmus+ in the NGO Ocean Znanja u Republici Hrvatskoj. An important part of the thesis is the attempt to contextualise the experiences of the informants, which required the researching of the structural components that have shaped the mobility type in which the informants participated, keeping in mind the specific condition, practices and goals that were at play here.

Key words: youth work, volunteering, Erasmus+, mobility